

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 237. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890594959120/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

om den gerriges dødsleje: »der ligger han paa det nøgne Straae i et lavt Skuor udtæret paa Legem og Siæl, hans Tanker beskæftige sig ikke med Frelseren men med Rigdommene som han nu skal forlade og det er ham et Helvede, de brustne Øine søge kun det blinkende Guld« (Svanholm 131f). Jvf. også Fodreise 44 og 94f.

56.5-6 *selv i de Ondes er der en Døds af Gud*] sml. skolestil: »intet Menneske er ganske fordærvet, fuldkomment Ondt, hos Alle findes der dog et eller andet ædelt Træk, hvorledes skulle vel ogsaa Guds fuldkomneste Væsen kunde udarte saaledes« (Svanholm 150f) samt Dødsøieblikket (1829; SS XII 361):

»En Evighed jeg skuer i Alt, selv i mit Bryst.
[...]
I mine Brødres Hjerter nu først jeg læser ret,
Vel er' vi alle Svage, men Ingen ganske slet.
O kunde vi herneden saa klart i Andre see,
Som i vort eget Indre, vi gjorde dem ei Vee.«

8 ff. Sml. drømmecoplingen i den oprindelige slutning i *Historien om en Moder* ovf. s. 127f.

Den stumme Bog

Den stumme Bog tryktes første gang som kap. XVI i I Sverrig, der udkom 19.5.1851, og blev senere optaget i EHP 2-63, 2. hæfte, der udkom 10.3.1863.

Ideen til historien fik A under et ophold i Uppsala under sin Sverigesrejse i sommeren 1849 gennem en beretning, den tidligere landkommissær for det vestlige Holsten Thomas Prehn (1801-74) fortalte ham. Det hedder i *Dagbøger* 9.6.1849: »Prehn fortalte om en Begravelse han havde set ved Dannemora: ude i Bondegaarden stod i en opreist Løvhytte af Sireners Liget i en aaben Kiste. (Dette kan give Indledning til en Historic, under Ligets Hoved et Herbarium, den stumme Bog, hver Blomst fortæller et Afsnit af hans Liv)« (III 319). Hvornår A er gået igang med nedskrivningen er ukendt.

57.11 *Herbarium*] samling af pressede og tørrede blomster. – **19** *Helsen*] sundhed og gode helbred.

58.5 *Ligedugen*] klæde der lægges over den afdøde (specielt ansigtet). – **23** *Urisgaard*] have. – **24** *Nækrusen*] svecisme (näckros) for nøkkerose, *Nymphæa alba*, af Åkandefamilien. Mogens Brøndsted mener i *DaStu* 1967:44, at navnet formentlig er valgt pga. dets association til den

usalige, uforløste nøkke og til rosen som kærlighedsblomst. – 27
»Gedeblad« [kaprifolium. – 30 »Svalen ... gniis«] fuglen som symbol på livets
kontinuitet sml. Skyggebilleder 18, *Den fattige Kone og den lille Canarie-
fugl* (V 227) samt BuB Tiende Aften 13.

»Ærens Tornevei«

»Ærens Tornevei« tryktes første gang i Folkekalender for Danmark 1856,
der udkom december 1855.

I et brev 24.11.1855 til vennen August Bournonville, der på dette
tidspunkt med mindre succes var balletmester i Wien, udtrykker A sit
håb og sin tro på, at østrigerne vil rives med af egenarten i den danske
koreografs balletter, og skriver bl.a.: »Erkjendelsens Sol vil skinne,
maa skinne [...] »Ærens Tornevei« gaae vi Alle, hvem Gud forundte
at uddede sine Gaver [til] – Jeg har netop i disse Dage skrevet et
saadant lille Billed-Stykke til Folkekalenderen, samlet et Dusin af
Verdens Stormænd og med tre-fire Linier givet som i et Laterna-
Magica-Billed, hvorledes de gik »Ærens Tornevei«, den, vi Alle mere
eller mindre kjende.« Herefter opregner A så disse stormænd og
slutter: »Det er Historiens store Sandhed, der gaaer gjennem alle
Lande og vil vedblive i det Store og i det Mindre. Din Tornevei haaber
jeg snart sætter Blomster« (BFA II 327f). To dage senere hedder det i
et brev 26.11. til Henriette Wulff: »Jeg tænker paa mit ny Roman og har
skrevet to smaa Historier for Folkekalenderen: »Ærens Tornevei« og
»Jødebigen«« (BHW II 247, jvf. også BLoeck 327); på baggrund af
denne oplysning og brevet til Bournonville, som Topsøe-Jensen hen-
viser til i BHW III 304, turde hans gisning om, at eventyrene stammer
fra 1855 være bekræftet.

Som A skriver til Henriette Wulff, er han begyndt at tænke på en ny
roman dvs. At være, og det er måske via forarbejdet til denne, han har
flået ideen til historien, idet titlen »Ærens Tornevei« er hentet fra en
gammel folkebog, som A nævner 59.2-5, hvor hovedpersonen ligesom i
At være hedder Bryde. Om han har læst bogen ud over i Rasmus
Nyerups referat i Almindelig Morskabslæsning i Danmark og Norge
igjennem Aarhundreder (1816) vides ikke, jvf. At være 340. Uanset om
folkebogen har været inspirator eller ej, er historiens motiv centralt i
A.s digtning og kan føres helt tilbage til bemærkningen i hans
barndom om, at man går så gruelig meget ondt igennem, før man
bliver berørt (MLE I 50) og Ottos replik i O.T. om, at »Tidsalderens
store Mænd ere som Bjerghøiderne; det er disse, som vise Landet i det